

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ "ציון במר תבכה. וירושלים תתן קולה" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:41**

ערש"ק ז' חשוון תשע"ד (11.10.2013) ("נחם ה' את אבלי ציון") **יציאת השבת: 17:48** ר"ת 18:24

הפְּטָרָה: "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריד המול לכם כל זכר"

ידוע ומפורסם מה שמבואר בזהר הקדוש ובכתבי האריז"ל ("ליקוטי תורה", לך לך), שעל-ידי מצות מילה נשלם ונחקק בגוף האדם השם "שדי".

הנה, האות ש' מתקבלת על-ידי הראש ושתי הידיים למעלה. וכן, האות ד' מתקבלת על-ידי הרמת יד שמאל ישר כנגד הגוף. ואולם האות י', מן השם "שדי", מושלמת רק על-ידי מצות מילה: וזאת, כאשר חותכים את העורלה ומתגלית העטרה על-ידי הפריעה. וכבר בארנו, שכאשר נחקק בגוף האדם השם "שדי", יש בפח האדם לרסן ולהתגבר על תאות הגוף, ולומר להן "די".

בענין זה ראוי להביא כאן את מעלת שבת קודש, שגם היא, בגודל קדושתה, מסייעת לאדם להתגבר על תאותיו, ולומר להן "די". הנה, על הפתוב בעשרת הדברות (שמות כ, ד), "זכור את יום השבת לקדשו... כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי", שואלים חכמי ישראל, מדוע הזכיר הקב"ה כאן את שלשת חלקי הבריאה – השמים הארץ והים? והלא, בדרך כלל, בתורה הקדושה נזכרים רק השמים והארץ, כמו שכתוב: "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", וכן "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", ועוד.

ונראה לבאר ענין זה על-פי מה שכבר הארכנו, בשם ה"כלי יקר", שהאדם כלול משלשת הפוחות – ארץ ים שמים – שהם ראשי תיבות איש. הא כיצד? הנה, הנשמה נבראה מן השמים והגוף מן האדמה. אולם, כידוע, הקב"ה השתמש עם המים כדי ללוש כביכול את האדמה ולעשות ממנה צורת אדם. כפי שמביא רש"י (בראשית ב' ו): "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה", לענין בריתו(=בריאיתו) של האדם, העלה התהום והשקה עננים לשרות(=להשרות) העפר... כגבל(=האומן/האופה) זה שנותן מים, ואחר-כך לש את העיסה, אף כאן השקה (הקב"ה את האדמה) ואחר יצר (את האדם)".

הנה נמצא, שגוף האדם נוצר מעפר ומים, שגבלם הקב"ה כעיסה, והרי לנו ארץ ומים. ובנוסף גם שמים, שהרי הנשמה שנפח הקב"ה בגופו של האדם היא מן השמים, הרי לנו שהאדם כולל בתוכו שלשה פוחות – ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש".

ועוד בארנו ששלשה אלו(=ארץ, ים, שמים) בקשו להתפשט ולהתרחב עד בלי די, עד שגער בהם הקב"ה בשם שדי, ואמר להם די. כפי שמצינו בגמרא (תגינה יב'): "אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שברא הקב"ה את העולם, היה (העולם) מרחיב והולך(=גדל מעצמו), עד שגער בו הקב"ה והעמידו. והינו דאמר(=וזה שאמר) ריש לקיש: מאי דכתיב(=מהי כונת הקב"ה באומר) "אני אל שדי"? – אני הוא שאמרתי לעולם די!!"

ועל כן, מאחר והאדם כלול משלשה פוחות אלו – ארץ ים שמים – הרי יש לו את הרצון בטבעו ובתכונותיו להתרחב ולהתפשט בתאותיו עד בלי די. ולכן, כמו שגער הקב"ה בשלש אלו (ארץ ים שמים) בשם שדי, כדי שיעצרו ולא יתפשטו בלי די, כך צריך האדם לשמוע באוזניו את גערתו של הקב"ה, שאמר לארץ לים ולשמים די, כדי שיתעורר בקרב השם שדי, ויאמר לתאותיו די.

והנה, מגלים לנו חז"ל הקדושים, שהיום שבו גער הקב"ה בשלש אלו (ארץ ים שמים), כדי שיעצרו ולא יתפשטו, היה יום השבת.

וכפי שכתב הגה"ק רבי יונתן איבשיץ זיע"א ("אהבת יונתן", הפטרת "עקב"): "כאשר הגיעה שבת, (הנה מיד) ויכלו(=נעצרו) השמים והארץ, לפי שביום השבת ירדה שכינה למטה, ועמדו(=נעצרו) כל מעשה בראשית במאמר שדי, וזהו שאמר לעולמו די".

הנה לנו דברים ברורים, שביום שבת קודש גער הקב"ה בעולמו, ואמר לו די. (ויש לומר שאיסור המלאכה המוטל עלינו ביום השבת, הוא בבחינת צמצום של עשייה, והוא זכר למה שאמר הקב"ה לכל הבריאה "די"). על-פי האמור יומתק לנו גם להבין מה שהביא רש"י בשם המדרש (בראשית ב, ב): "... (שלאפני השבת) היה העולם חסר מנוחה, באת (=באה) שבת, באת (=באה) מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה". לפי זה נמצא שיום השבת הוא יום מסוגל מאד לאדם, על מנת להתגבר על יצר הרע שבו. שכן, כפי שכבר בארנו, האדם כולל בתוכו שלשה כוחות – ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש". ומאחר והקב"ה אמר בשבת לשלשה אלו (=ארץ, ים, שמים) לצמצם את כוחם, לכן מסוגל יום השבת לצמצם ולהגביל את תאות האדם, שלא יתפשטו עד בלי די.

וזהו שכתוב: "זכור את יום השבת לקדשו". שכן, ביום זה מסוגל כל איש להתקדש בכל הכוחות הפלולים בו (ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש"). ומפרשת התורה הקדושה את הטעם לכך, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ואת כל אשר בס", דהינו, במעשה הבריאה שלש אלו (=ארץ, ים, שמים) בקשו להתרחב ולהתפשט עד בלי די.

אולם, "וינח ביום השביעי", כאשר באה שבת קדש, והוא יתברך "נח" מהבריאה, אמר הקב"ה לשמים לארץ ולים "די" – פלומר, שאף הם ינוחו, ויפסיקו להתרחב ולהתפשט. (ולזכר זה בשבת אסורה המלאכה, וצריך לומר לה די). ולכן כתוב בהמשך: "על כן ברח ה' את יום השבת ויקדשהו". כי ביום זה מסוגל האדם להתקדש ולהטהר בצמצום תאוותיו, על-ידי כוחה של השבת.

(על-פי האמור יאיר לנו להבין את הכתוב (שמות טז, כט): "ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן... אל יצא איש ממקומו ביום השביעי". שכן, ביום השביעי, שהוא יום שבת קדש, יש סגולה מיוחדת של "אל יצא איש ממקומו" – שלא יפרוץ איש ישראל את מקומו/גבולו בשלש הבחינות ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש". שהרי, הקב"ה צמצם אותם בשבת, ועל ידי כך, נתן בשבת את הכח לומר לתאות די). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) ויאמר לאברהם ידע תדע פי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה (טו, יג)

הרה"ק מרוז'ין זיע"א מספר, שהסבא משפולי זיע"א היה רגיל להתחנן לפני ה' יתברך, וכך היה אומר: "ריבוננו של עולם, וכי בשביל התנצחות קלה שיש לך עם ישראל, יסבלו ישראל כל-כך הרבה זמן את על וסבל הגלות? הנה, יש לך סכסוך עם בני ישראל: הם אומרים: "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה, כא). פלומר, אתה ה', עשה את הצעד הראשון לעורר אותנו בתשובה, ורק אחר כך אנחנו "ונשובה" אליך. ואתה אומר: "שובו אלי ואשובה אליכם" (מלאכי ג, ז). פלומר, קודם עשו אתם את הצעד הראשון בתשובה, ואחר-כך אני "ואשובה אליכם". ובשביל זה, ריבוננו של עולם, כך אתה מעכב את הגאולה, וממתין עד שישאל עד שישאל יעשו תשובה? ובכן, נשבע אני לך בדיוקנא קדישא (=בזקן) שלי, שישאל לא יעשו תשובה קודם הגאולה...

והוסיף הרה"ק מרוז'ין זיע"א, ואמר: אף אני אומר כן. אבל את זה אני מבטיחך בבירור: כשיבוא מלך המשיח, בודאי יעשו תשובה! ותדע לך, ריבוננו של עולם, שיש להם, לישראל, ראיה צודקת על טענתם: שהרי אנו אומרים בתפילה "מפני חטאינו גלינו מארצנו". והנה, את התיבה "מפני" אפשר לפרש גם "לפני". דהינו, עוד טרם שחטאנו כבר נגזרה עלינו גלות, שהרי אמרו חז"ל, שבברית בין הבתרים נגזרו עלינו ארבע גלויות, כפי שכתוב: "ידע תדע פי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם". לכן, ריבוננו של עולם, כשם שגזרת גלות קודם שחטאו ישראל, כך אתה צריך לגאול אותם קודם שיעשו תשובה...

וקני ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייגעו" (מתוך ההפטרס ישעיה מ, לא)

בשנת תקכ"ג (1763) הוכתר רבי יוסף שטיינהארט לרבה של קהילת פיורידה שבאיטליה. מיד מהרה אשתו הרבנית לבשר על-כך לאחיה הדגול, רבי ישעיהו ברלין. בין השאר צינה היא במכתבה, שבעלה נאות לקבל משרה אחראית זו: "מתוך תקוה, כי ה' יתן לו כח לנהל את עדתו בצדק ובמישרים". ואף שהרבנית המלומדת נהגה לקרוא כל איגרת ששגרה פעם או פעמים, נכשלה הפעם, ומתוך התרגשות כתבה בטעות "קח" במקום "כח". הריץ לה אחיה הלמדן מכתב תשובה, ובין השאר העמיד אותה על הטעות שנפלה באיגרת שלה.

השיבה הרבנית לרבי ישעיהו: הלא מקרא מפורש הוא בהפטרס שאנו קוראים בפרשת "לך לך": "וקני ה' (=הבוטחים בה) יחליפו כח... " שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו
עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פרשת השבוע: לך לך "ציון במר תבכה. וירושלים תתן קולה" **כניסת השבת: 16:41**

ערש"ק ז' חשוון תשע"ד (11.10.2013) ("נחם ה' את אבלי ציון") **יציאת השבת: 17:48** ר"ת 18:24

הפטרה: "למה תאמר יעקב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"אליעזר לבדו היה, והוא מנין גמטריה של שמו (318)"

על הפתוב, "וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדה עד דן",
פרש רש"י: "רבותינו אמרו (בדרים לב): **אליעזר** לבדו היה, והוא מנין גמטריה של שמו (318)".

כלומר, רש"י מבאר שאליעזר לבדו יצא עם אברהם למלחמה כנגד ארבעת המלכים (כשיצא להציל את לוט בן
אחיו). וזה שכתוב: "חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות" – זהו הגמטריה של **אליעזר**, שמנין שמו עולה
ל-318.

ויש לתמוה על-כך הפלא ופלא. שכן, אם אברהם לקח את **אליעזר** לבדו כדי לרדוף אחר ארבעת המלכים ששבו
את לוט, לשם מה פתוב בתורה שאברהם לקח את חניכיו, ילידי ביתו, שמנה עשר ושלוש מאות איש? והרי
יכולה היתה התורה לכתוב בפירוש שאברהם לקח עמו למלחמה רק את **אליעזר** עבדו?

אומר על-כך רבנו בחיי, שאכן, מתחילה הצטרפו לאברהם 318 ילידי ביתו, כדי לרדוף אחר המלכים. אולם,
אברהם אבינו הזהירם, לפני שיצאו למלחמה (בדרים כ, ח): "מי האיש הירא ורף הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס
את לבב אחיו כלבבו". (ודרשו חז"ל (סוטה מד): "זהו המתירא מן העבירות שבדו"). לאחר אזהרה זו חזרו כל 318
ילידי ביתו למקומם. ורק **אליעזר**, העבד הנאמן, נשאר עם אברהם לבדו להילחם כנגד ארבעת המלכים.

וצריכים אנו ביאור להבין ענין זה. שכן, מה ראה אברהם אבינו לקחת עמו דוקא מנין של 318 ילידי ביתו, וגם
לקחת את **אליעזר** עבדו, שעולה לגמטריה 318?

כדי להבין כל זאת, נקדים להביא מאמר נפלא שכתב הגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א, בספרו "דברי סופרים"
(אות טז), שם הוא מבאר, שכל עצם מהותו של אברהם אבינו היתה, שפכל מצב בו היה נמצא, ויהיה המצב קשה
ככל שיהיה, לא נפל אף פעם ברוחו, ולעולם לא נפל ברשת **קליפת היאוש** שטמן לו יצר הרע. וזאת, פיון
שהאמין באמונה שלימה שהוא יתברך יושיע אותו ויצילהו תמיד, בכל מצב שיהיה.

ענין זה מתגלה בבחירות בבנין היסוד של כלל ישראל. שכן, אפילו כשכבר אברהם אבינו היה זקן בן תשעים
שנה, וחדל להיות לשרה אורח פנשים, הנה, לא התיאש אברהם מאמונתו שה' יתברך יקים את הבטחתו, שהוא
ושרה אשתו יולידו בן, שימשיך את שרשרת הקדושה של כלל ישראל עד סוף כל הדורות.

ומזה צריכים אנו להשפיל ולהבין, כי יסוד כל היהדות כלה הוא, להיות חזק כסלע איתן באמונה בה' יתברך,
ושאסור אף פעם ליפול, חלילה, **ברשת היאוש**. כפי שהורו לנו חז"ל (ברכות י), ש"אפילו חרב חדה מונחת על
צוארו של אדם – אל ימנע עצמו מן הרחמים!".

והנה, כאשר נתבונן, נראה, שהמלה "**יאוש**" היא בגמטריה 317. נמצא מכאן, שהגמטריה של 318 הוא אחד
יותר מהמלה "**יאוש**", שזה רומז על התגברות על **היאוש**. וזהו הענין שאברהם לקח עמו דוקא 318 ילידי ביתו,
וכל שכן כשלקח רק את **אליעזר** עבדו, שעולה לגמטריה 318 – כדי לרמוז לנו, שאף שאברהם אבינו היה
במיעוט לעומת ארבעת המלכים, שהיו רבים וחזקים, למרות זאת התגבר על **קליפת היאוש**, והאמין באמונה
שלימה בהקב"ה, שידו תהיה על העליונה במלחמת החורמה שנגלחם עם אותם המלכים.

וכפי דבריו הקדושים של הגה"ק רבי צדוק מלובלין זיע"א: "אין ליהודי **להתיאש** משום דבר – בין בעניני הגוף,
כמו שכתוב: 'אפילו חרב חדה מונחת על צוארו אל ימנע מן הרחמים' – בין בעניני הנפש, אפילו נשתקע למקום
שנשתקע, וחסא בדבר, שאמרו חז"ל (וה"ק ח"א, רי"ט), שאין תשובה מועלת, חס וחלילה, או שתשובתו קשה, או
שרואה עצמו משתקע והולך בעניני העולם הזה, אל יתיאש בעצמו לומר שלא יוכל לפרוש עוד (מן החטא), כי
אין **יאוש** כלל אצל איש יהודי. והשם יתברך יכול לעזור בכל ענין... אבל באמת מאת ה' היתה זאת, שיהיה בנין

האומה דוקא אחר **היאוש** הגמור, שלא האמין שום אדם, ואפילו שרה, שתפקד עוד (ותלד). כי זה כל האדם הישראלי, להאמין שאין **להתיאש** כלל. (שכן), לעולם השם יתברך יכול לעזור, ו(כי) יפלא מה דבר?...ואברהם אבינו, עליו השלום, ראש האומה, הוא שפתח דבר זה, שלא **להתיאש** משום דבר, כשנשבה לוט. וכבר **התיאשו** כלם מלהציל (את לוט וכל השבויים), דעל-כן אמר מלך סדום 'תן לי הנפש והרכש קח לך' - דכבר נתיאש (מלך סדום) בידי המלכים...ואברהם אבינו אור עצמו עם שי"ח(=318) ילידי ביתו, כדי לרדוף אחר ד' (=4) מלכים. ובגדרים (לב'), דהוא(=318) בגמטריה **אליעזר**... והשם יתברך יכול לעזור גם אחר **היאוש**, שאין להתיאש משום דבר. וזהו רמז מספר 318 בגמטריה **יאוש**, עם הכולל. (ד) הינו, שמספר זה הוא המוציא (את האדם) (מה) **יאוש**, ומורה שהשם יתברך עוזר מכל דבר שהאדם חושב **להתיאש**."

הנה כי כן יומתק להבין על-ידי זה ביתר שאת את דברי רבנו בחיי ובעלי התוספות, שלאברהם אבינו היו באמת 318 ילידי ביתו, ובחר במספר זה(=318) דוקא, כדי לעלות ולהתגבר על **קליפת היאוש**, שהיא בגמטריה 317. ולכן, כאשר רצה לצאת למלחמה כנגד ארבעת המלכים, כדי להציל את לוט בן אחיו, הבין שבדרך הטבע אי-אפשר שינצח במלחמה נגד רבבות רבות חילי ארבעת המלכים, אלא רק על-ידי נס. לכן, בחר להביא עמו שי"ח(=318) ילידי ביתו כדי שיתגברו על **קליפת היאוש(=317)**.

ענין זה רואים אנו גם אצל דוד המלך, שכאשר הרגיש שהוא נמצא בסכנת נפשות, מיד היה מתחזק מאד בתפילתו בה', כדי שלא ליפול **בקליפת היאוש**, והיה אומר: "חנני ה' כי אמלל אני רפאני ה' כי נבהלו עצמי... שובה יי חלצה נפשי הושיעני למען חסדך". ורמזו ב"שובה יי חלצה נפשי" על ראשי תיבות שי"ח(=318), כדי שהקב"ה יעזור ויאיר לו את הכח של אברהם אבינו, שלקח עמו את אליעזר עבדו, בגמטריה שי"ח(=318), כדי להתגבר על **קליפת היאוש(=317)**. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וימצאה מלאך ה'... ויאמר לה מלאך ה' שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה"

על הכתוב, "ויאמר לה מלאך ה' שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה", שואלים המפרשים: הרי הגר ברחת מפיני שרי כיון ששרי ענתה אותה, כמו שכתוב: "ותענה שרי ותברח מפניה". אם כך, מה גרם להגר לשמוע בקול דברי המלאך, שאמר לה "שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה"? הרי היא ברחת בגלל שהיא התענתה תחת שרה, ולמה שתחזור לשם? אלא הדבר יובן על-פי המעשה שמסופר על הגה"ק, בעל "הנודע ביהודה" זיע"א. וכך היה המעשה: יום אחד התיצבו לפני "הנודע ביהודה" שני אנשים: האחד לבוש בבגדי גביר, והשני לבוש בבגדי עני. והנה, האיש הלבוש בבגדי עני טען לפני "הנודע ביהודה": "אני הוא בעצם הגביר, ואילו האיש הלבוש בבגדי גביר הוא בסך הכל העגלון ששכרתי, כדי לקחת אותי לעיר הקרובה. אולם, באמצע הנסיעה קם העגלון, והכריח אותי לפשוט את בגדי הגביר, והוא לבש אותם. ואילו אותי הוא צוה ללבוש את בגדי העגלון המרופטים. ופונתו בכך היתה להשתלט על הסוס והעגלה, ועל כל הכסף המצוי בה, ולטעון שכל אלה הם רכושו הפרטי. והראיה היא, שהנה הוא לבוש בבגדי העשיר, ואילו אני לבוש בבגדי העגלון".

כאשר שמע כך "הנודע ביהודה", אמר להם: "בואו אלי מחר בבקר, ואדע על-פי דין תורה מה לפסוק". בינתים צוה "הנודע ביהודה" את משמשו, כי למחרת, עם הכנסם לחדר ההמתנה, ישנה אותם שם למשך שעות ארוכות, ורק כשיצוה עליו - רק אז יכניסם אליו. למחרת, כאשר הגיעו שניהם בשעה היעודה, הורה להם המשמש לחכות זמן מה. שעות רבות המתינו בחדר ההמתנה, ורק לאחר שכבר פקעה סבלנותם, פתח הרב את הדלת ואמר: "העגלון יפנס!!!". וכמוכן, מי נכנס? אותו מתחזה בבגדי העשיר, שהיה בעצם עגלון שנסה לשדוד את העשיר... והנה, חוכמת הרב היתה לתת לעגלון המתחזה הרבה זמן שיתבטל וישתעמם, ואז לפתע כשיקרא "העגלון יפנס!!!", מרוב רגילות (שהרי כך תמיד היו קוראים לו), יפנס הוא מיד, ולא יצליח להתחזות גם בפניו... (עד כאן סיפור הדברים). יתכן לומר, שדבר מעין זה עשה המלאך להגר, כי הויכוח בין שרה להגר נסב על-כך שהגר טענה שאינה שפחה יותר, עקב נישואיה לאברהם, והיא לא חייבת יותר לעבוד. כנגדה טענה שרה, שהיא עדין שפחה, וחייבת בעבודות הבית. ומאחר ואברהם אבינו פסק כפי שטענה שרה, לכן ברחת לה הגר לנפשה. אולם, כאשר בא המלאך, ואמר לה בפתאומיות, "הגר שפחת שרי אי מזה באת ואנה תלכי?", מיד ענתה הגר מתוך רגילות: "מפני שרי גברתי אנכי ברחת" - מיד גלתה את האמת לגבי תפקידה האמיתי(=שהיא השפחה, ושרה היא גבירתה). אם כך, מיד אמר לה המלאך: "שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה" - שהרי זהו תפקידך... **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגליון! בס"ד**

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו
עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פרשת השבוע: לך לך "ציון במר תבכה. וירושלים תתן קולה" **כניסת השבת: 16:41**

ערש"ק ז' חשוון תשע"ד (11.10.2013) ('נחם ה' את אבלי ציון') **יציאת השבת: 17:48** ר"ת 18:24

הפטרה: "למה תאמר יעקב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך... ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה"

על הכתוב בפרשתנו, "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", פרש רש"י: "לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים – ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון וממעטת את השם – לכן הוזהב לשלשה ברכות הללו, שהבטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם... וזהו 'ואגדלה שמך' – הריני מוסיף אות על שמך. שעד עכשיו (היה) שמך אברהם, מכאן ואילך (יהיה שמך) אברהם..."

מבואר מכאן, שעל ידי שהוסיף הקב"ה לאברהם את האות ה', זכה הוא לשלש ברכות: בנים, ממון ושם. וצריכים אנו להבין, איך, על-ידי הוספת האות ה' זכה אברהם לשלש הברכות הללו – בנים, ממון ושם? אומר על-כך הרה"ק מאפטא, בשם הרמ"ע מפאנו, שבאות ה' היו שלש סגולות טובות לעם ישראל. הסגולה הראשונה היתה, שהיא הגנה על עם ישראל מקללת בלעם הרשע. הסגולה השנייה של האות ה' היא שממנה נתברכו בני ישראל בשפע רב של פרנסה. והסגולה השלישית של האות ה' היא, שנתברכו בני ישראל בבנים זכרים.

(ויש לומר, ששלש סגולות אלו הן כנגד "בני, חיי ומזוני" (=בנים, חיים ומזון). "בני" – שפע וריבוי בנים. "חיי" – הגנה על ישראל מקללת בלעם, שרצה לכלות את ישראל. "ומזוני" – שפע של פרנסה).

ומוסיף ואומר הרה"ק מאפטא, שעל שתי הסגולות של האות ה' – הן הפרנסה הטובה והן הבנים הזכרים – רומז לנו הכתוב בתורה (בראשית מו, כג): "הא לכם זרע..." – פלומר, מהאות ה' יש לכם זרע – היא התבואה הרומזת לפרנסה. וכן "הא לכם זרע..." – יש לכם זרע של קימא, כפי שכתוב בתורה: "כי ביצחק יקרא לך זרע".

(וראוי להוסיף מה שכתב ה"מגן דוד", שהאות ה' עצמה רומזת על זרע, שכן ה' מורכבת מהאות ד, שבתוכה האות י, כדי לרמוז לנו על העובר, שהוא בבחינת י (=ילד) בתוך אמו שהיא ד" (=דלת) שדרכה הוא יוצא. ולכן, אומר הרה"ק מאפטא, מכיון שכה, והאות ה' מסוגלת לבנים – לכן, בכל השמות של האמהות הקדושות יש את האות ה' (שרה, רבקה, ולאה). ואילו רחל, שבשמה אין את האות ה', לא יכלה לדלת, עד שאמרה ליעקב (בראשית כט, ג): "הנה אמתי בלהה בא אליה ותלד על ברפי ואבנה גם אנכי ממנה". דהינו, מהאות ה' של בלהה, אתברך גם אני, ותהיה לי הסגולה לדלת.

ונראה שכונת הרה"ק מאפטא היא פדברי האריז"ל, שכתב בליקוטי תורה (פרשת ויצא), שבשם בלהה יש שתי אותיות ה' – אחת בשבילה עצמה, והאות השנייה בשביל רחל. ולכן אמרה רחל "ואבנה גם אנכי ממנה" – דהינו שאתברך גם אני מהאות ה' היתרה שיש לבלהה. (ולכן "עקרה" הם אותיות עקר ה' – שחסרה האות ה').

וזהו שברך הקב"ה את אברהם: "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" – כיון שהדרך ממעטת שלש דברים – פריה ורביה, הממון, והשם. ועל-כן "הריני מוסיף אות על שמך. שעד עכשיו (היה) שמך אברהם, מכאן ואילך (יהיה שמך) אברהם..."

שהנה, מצד האות ה', המסוגלת לבנים, "ואעשך לגוי גדול" – שזה ברכת הבנים. ומצד האות ה', המסוגלת לפרנסה, "ואברכך" שזה ממון. "ואגדלה שמך" זה שם – שאפרסם את שמך בכל העולם. וזהו "ואגדלה שמך", ואגדל ה' שמך – על-ידי שאגדיל שמך באות ה' – תזכה לכל הברכות הללו.

(בענין האות ה' המגינה עלינו מקללת בלעם הרשע ראוי להוסיף, שהגמטריה של האות ה' היא חמש. ולכן החמש, ה"חמשה" המפורסם מסוגל לעין הרע, כפי שכתב גם הפן איש חיי: "ידוע (שה) מספר חמש משובח מאד. ולכן התורה שבכתב נחלקה לחמשה ספרים. וכן עשרת הדברות שבלוחות נתחלקו חמש-חמש, ועל-כן מספר חמש מבטל עין הרע, כנודע"). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה'... אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח..."

על הכתוב בפרשה, "ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה'... אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח", תרגם אונקלוס: "ארמית ידי בצלו" (=הרמתי ידי בתפילה). דהינו, שאברהם אבינו הרים את ידי בשעת התפילה. ואומרים חז"ל, שאברהם היה מתפלל לפני בורא עולם בהרמת ידים כאמן (אמן=הבקי והמומחה במלאכתו). ועליו נאמר בשיר השירים (ז', ב'): 'מה יפו פעמיו בנעלים... מעשה ידי אמן' – (ש)בא באומניות (לפני הקב"ה)...". מבוואר מכאן שהאבות הקדושים היו נוהגים להתפלל אל הקב"ה בהרמת ידים. וכך גם מצינו אצל משה רבנו, עליו השלום (שמות ט', כט'): "ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'", ומפרש אונקלוס: "אפרוש כפי בצלו קדם ה'" (=אפרוש כפי בתפילה לפני ה'). וכן מצינו במלחמת עמלק (שם יז', יא): "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש", ומפרש התרגום: "והיה ידוהי פריסן בצלו עד דעל שמשא" (=שהיו ידיו של משה פרושות בתפילה, עד שעלתה השמש).

וצריכים אנו להבין, מהו סוד הרמת הידים בתפילה, כפי שעשו האבות הקדושים ומשה רבנו, כאשר פָּרְשׁוּ יְדֵיהֶם והתפללו לפני הקב"ה.

הזהר הקדוש בפרשת יתרו (דף סז) האריך בענין זה, וכתב פי יש סוד גדול להרים את הידים בשעת התפילה, שהרי זה כעין ברפת הפהנים, שמרימים ידיהם בשעה שמברכים את העם. ומוסיף שם הזהר ואומר, שצריך להגביה את יד ימין (הרומות לחסד) על יד שמאל (הרומות לדינים ולגבורות), כדי להכניע את הדינים, כמו שכתוב (ויקרא ט'): "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם" – בלשון יחיד. ובאר שם הגה"ק החיד"א וצ"ל בהגהות "ניצוצי אורות" (אות ב'), בשם המקובל האלקי הרמ"ז: "טעם הרמת ימין על שמאל הוא בסוד תגבורות החסדים על הגבורות... וכן כתוב באברהם הרמתי ידי' (בלשון יחיד), ולא נאמר ידי, שאף-על-פי דנשא ב' ידיו, מפל מקום הרים את ימינו על שמאלו להגביר בה ידו הימנית" ('ידי' ראשי תיבות יד ימין).

ויש לומר, שהאבות נהגו להתפלל בהרמת ידים, כיון שהיו במדרגה כזו שלא נהנו מהעולם הזה אפילו כאצבע קטנה, וכל מעשי ידיהם היו רק בלתי לה' לבדו, ולכן היו יכולים להתפלל בהרמת ידים. אבל בזמננו, שמעטים הם אשר עומדים במדרגה כזו שלא נהנו מהעולם הזה אפילו כאצבע קטנה, נוהגים שלא להרים ידים בשעת התפילה, שהרי כבר אמר המשורר (תהילים קא', ז'): "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני".

וזהו מה שאמר אברהם אבינו למלך סדם: "הרמתי ידי אל ה'... אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח", ופרש אונקלוס: "ארמית ידי בצלו". דהינו, שאני מתפלל לפני מלכו של עולם בהרמת ידים, וכל-כך למה? משום שלא נהניתי מהעולם הזה אפילו כאצבע קטנה. ואם כך, איך אתה, מלך סדם, רוצה שאהנה ממה שאתה לקחת מגזל? ולכן, בודאי שלא אקח אפילו "מחוט ועד שרוך נעל...". (ועל-כך אמר דוד המלך "מי יעלה בהר ה'... נקי כפים ובר לבב" – מי ששמר על כפיו, שלא לפגום בהם). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך"

כאשר אנו מעינים בכתוב בספר בראשית, אנו מוצאים, שבכל הימים ששהה אברהם אבינו בחוץ לארץ לא נראה אליו ה'. אלא, שאברהם רק שמע קול אלקים הקורא אליו: "לך לך מארצך...".

אולם, לאחר שקים אברהם את הצו האלקי, והגיע לארץ היעודה, נתגלה אליו ה', ובשר לו את הבשורה הגדולה: "לורעך אתן את הארץ הזאת". ואכן, כשאנו מעינים בפרשיות ספר "בראשית", מתברר לנו שהקב"ה נתגלה לשלשת אבות האומה, אברהם יצחק ויעקב, רק בארץ ישראל. הוא שאמרו חז"ל במסכת פתובות (ק"י, ע"ב): "תנו רבנן: לעולם (תמיד) ידור אדם בארץ ישראל, אפילו בעיר שרבה עובדי כוכבים. ואל ידור בחוץ לארץ, ואפילו בעיר שרבה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה".

חכמי המדרש מספרים לנו מעשה מופלא, בו הביע התנא רבי שמעון בר יוחאי מורת רוח כלפי המבקשים לצאת לחו"ל, במטרה לשפר את מצבם הכלכלי: מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון בר יוחאי, שיצא לחוץ לארץ וחזר עשיר. והיו התלמידים רואים אותו ומקנאים בו, והיו מבקשים גם הם לצאת לחוץ לארץ. נודע הדבר לרבי שמעון. הוציאם לבקעה אחת לפני מירון, והתפלל ואמר: בקעה, בקעה, התמלאי דינרי זהב! התחילה הבקעה להתמלא זהב לפניהם. אמר להם רבי שמעון: אם זהב אתם מבקשים, הרי זהב, טלו (=קחו) לכם! אלא, דעו לכם, שכל מי שהוא נוטל עכשיו – חלקו של העולם הבא הוא נוטל. שאין מתן שכרה של תורה בעולם הזה, אלא לעולם הבא...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו
עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פרשת השבוע: לך לך "ציון במר תבכה. וירושלים תתן קולה" **כניסת השבת: 16:41**

ערש"ק ז' חשוון תשע"ד (11.10.2013) ('נחם ה' את אבלי ציון') **יציאת השבת: 17:48** ר"ת 18:24

הפטרה: "למה תאמר יעקב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך... ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה"

על הכתוב בפרשתנו, "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", פרש רש"י: "ואגדלה שמך" – הריני מוסיף אות על שמך. שעד עכשיו (היה) שמך אברהם, מכאן ואילך אברהם... דבר אחר... ואגדלה שמך – והו שאומרים 'אלקי יעקב'. (הכונה היא על מה שאנו אומרים בתפילת העמידה "אלקי יעקב", ולא אומרים "אלקי ישראל"). בספר "מצודת דוד" מובא בשם המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זיע"א, פירוש נפלא בדרך הרמז, המקשר את שני הפרושים הללו שהבאנו על "ואגדלה שמך". (פירוש אחד שהקב"ה הוסיף את האות ה' לאברהם, ועל-ידי כך הגדיל את שמו, ופירוש שני זה שאנו אומרים בתפילת העמידה "אלקי יעקב").

ומבאר ענין זה רבי שמשון מאוסטרופאלי ואומר, שהנה, בשמות האבות הקדושים "אברהם יצחק ויעקב" יש יג' (=13) אותיות, כנגד יג' מידות הרחמים, וכן כמנין "אחד", כדי לרמוז שהאבות פרסמו בעולם את אחדותו של הבורא. והנה, גם בשמות האמהות הקדושות "שרה רבקה רחל לאה" יש יג' אותיות. ואם כך, בשמות האבות והאמהות ביחד יש כו' (=26) אותיות, כמנין שמו של הקב"ה, יהו"ה (=26) ברוך הוא.

יש להעיר שענין זה מובא ב"אגרת הטיול" להרה"ק רבי חיים, אחיו של הגה"ק המהר"ל מפראג זצ"ל (חלק הרמז אות א), שם הוא כותב: "אברהם יצחק יעקב הם שלש עשרה אותיות, כמנין אהבה (=13). וכן, שרה רבקה רחל לאה (גם) הם שלש עשרה אותיות, ושניהם יחדיו (=26) עולה כמנין השם המיוחד של ארבע אותיות יהו"ה, וזהו (שאנו מתפללים) 'וזכר לנו היום ברית שלש עשרה'".

מקור דבריו של ה"אגרת הטיול" הוא מדברי הרמב"ן, בספרו האמונה והביטחון (פרק יג'), המבאר שם את הטעם שהוסיף הקב"ה את האות ה' לאברהם, וקרא שמו אברהם: "לפי שגלוי וידוע לפניו, שעתידות האמהות להינשא לשלשה אבות... (ומאחר) (ו)האותיות שלהן יג', ושל האבות יב' – לכן הוסיף (הקב"ה) אות אחת על שמו של אברהם. (ועל-ידי כך) נמצאו בין כלם כו' (=26) אותיות, כנגד גמטריה של שם ארבע אותיות" (=יהו"ה).

מדברי חז"ל הקדושים אנו למידים, שאילו לא הוסיף הקב"ה את האות ה' לאברהם, אזי היתה חסרה אות אחת למספר כו', הרומז לשמו של הקב"ה יהו"ה. על-כן, כדי להשלים את האות החסרה, חייבים היינו לומר בתפילה 'ישראל', מלה שבה יש חמש אותיות, במקום 'יעקב' (מלה שבה ארבע אותיות). וכך שוב היה מספר האבות והאמהות כו' (=26) אותיות, כמנין שם "יהו"ה" ברוך הוא.

אולם, מכיון שהקב"ה הוסיף את האות ה' לאברהם, וקרא שמו אברהם, הנה בהכרח צריך להזכיר את השלישי באבות בשם "יעקב", שיש בו כאמור ארבע אותיות, כדי שמספר האבות והאמהות יעלה למספר כו' (=26), כמנין שם "יהו"ה" ברוך הוא.

ומעתה יש לומר, ששני הפרושים של רש"י על "ואגדלה שמך" – פירוש ראשון, שהקב"ה הגדיל את שמו מ'אברהם' ל'אברהם' בתוספת האות ה', והפירוש השני, "והו שאומרים 'אלקי יעקב'" – עולים בקנה אחד. שכן, מאחר והקב"ה הגדיל והוסיף לאברהם את האות ה', הנה מטעם זה אנו אומרים "אלקי אברהם". ומאותה הסבה אנו אומרים "אלקי יעקב", ולא אומרים "אלקי ישראל" – כדי שאותיות האבות והאמהות יעלו למספר כו' (=26), כמנין שם יהו"ה.

על-פי זה מפרש רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל את דברי הנביא בהפטרת השבוע (ישעיה מ, כז): "למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מ'יהו"ה". כלומר, הכתוב שואל: "למה תאמר יעקב? ותדבר ישראל" – מדוע אנו אומרים בתפילת העמידה "אלקי יעקב"? הלא "תדבר ישראל" – ראוי לומר "אלקי ישראל"!

ומתרחץ הכתוב ואומר, כי "נסתרה דרכי מ'יהו"ה". דהיינו, אם היינו אומרים "אלקי ישראל", במקום "אלקי יעקב" – כי אז "נסתרה דרכי מ'יהו"ה", היתה נסתרה/נעלם שם יהו"ה, ואותיות האבות והאמהות לא היו עולות למספר יהו"ה, ברוך הוא.

בספר "ראשי בשמים" מוסיף על-כך רמז נפלא בכתוב בתהילים (קכד, א'): "לולי יהו"ה שהיה לנו יאמר נא ישראל". כלומר, לולי שם יהו"ה, שהיה לנו, שמספרו כו', כי אז "יאמר נא ישראל" – היתה אפשר לומר "אלקי ישראל", כיון שמספר האותיות לא היה צריך להיות מכוון למספר כו' (=26), שהוא כמנין שם יהו"ה ברוך הוא.. "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך" (יב' ב') (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

פּוֹתב רש"י: "ואעשך לגוי גדול" – זה שאומרים (בתפילת העמידה, שמונה עשרה) "אלקי אברהם". "ואברכך" – זה שאומרים "אלקי יצחק". "ואגדלה שמך" – זה שאומרים "אלקי יעקב".
וצריכים אנו להבין, מדוע מוזכר כאן השם "אלקי" בנפרד אצל כל אחד ואחד מהאבות הקדושים? ולכאורה היה מספיק לכתוב "אלקי אברהם יצחק ויעקב".

המקובל האלקי הגה"ק בעל "מגלה עמוקות" מבאר ענין זה, על-פי מה שמסופר בגמרא (ב"מ פה'): אליהו הנביא, זכור לטוב, היה נוהג לבוא בקביעות לשיבתו של רבנו הקדוש, רבי יהודה הנשיא. פעם אחת, בראש חודש, אחר אליהו לבוא לשיבה. שאל אותו רבנו הקדוש: מדוע אחרת היום? אמר לו אליהו הנביא: הייתי עסוק היום להקים את אברהם אבינו משנתו, לרחוץ את ידיו כדי שיתפלל, והחזרתי אותו למקומו. אחר כך עשיתי אותו הדבר ליצחק אבינו, ואחר כך גם ליעקב אבינו. שאל אותו רבי יהודה הנשיא: מדוע אין אתה מקים את שלושתם ביחד? השיב לו אליהו: אם אקים את שלושתם ביחד, כי אז יגבירו את תפילתם, ויביאו את המשיח לפני הזמן שקבע ה' יתברך.

לפי האמור בגמרא, מובן הטעם מדוע נזכר "אלקי" אצל כל אחד מהאבות הקדושים בנפרד: כדי לרמוז לנו שכל אחד מהאבות מתפלל בנפרד על ישראל, כי אם היו מתפללים ביחד, היו מביאים את הגאולה לפני הזמן שקבע בורא עולם. אבל לעתיד לבוא, כשיגיע זמן הגאולה, יקים אליהו הנביא את כל שלושת האבות ביחד, ועל-ידי תפילתם הם יביאו את משיח צדקנו בעתו ובזמנו.

ומוסיף "המגלה עמוקות": הרי בבבבית בין הבתרים אמר הקב"ה לאברהם: "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם (=במצרים), ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה". ואיך יצאו בני ישראל ממצרים אחרי רדו' (=210) שנים? – אלא אומר "המגלה עמוקות": משה רבנו, בקדושתו, הקים את כל שלושת האבות, והם התפללו ביחד, ועל-ידי תפילתם החישו את זמן הגאולה ממצרים, לפני הזמן שנקבע לבני ישראל. וזהו מה שנאמר בתהילים (עח, יב'): "נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים" – שביציאת מצרים עשה הקב"ה פלא כדי להוציאם לפני הזמן, נגד אבותם" – שבאותו הזמן עמדו שלושת אבות העולם ביחד והצליחו בתפילתם להביא את גאולת מצרים. ונרמז הדבר בשירת בני ישראל "אשירה לה' כי גאה גאה", "גאה" ראשי תיבות ג' אבות העולם, שבתפילתם המשותפת החישו את הגאולה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"משיב הרוח ומוריד הגשם"

הגמרא מספרת על רבי חנינא בן דוסא, שהיה הולך בדרך וירד גשם. אמר רבי חנינא: ריבוננו של עולם, כל העולם כלו בנחת וחנינא בצער? מיד פסק הגשם. כשהגיע לביתו, אמר: ריבוננו של עולם, כל העולם כלו בצער וחנינא בנחת? וירד גשם. אמר ר' יוסף: מה הועילה תפילתו של הכהן הגדול לגבי רבי חנינא?
אלא, כמובן שמעלתו של רבי חנינא היתה גבוהה מאד, ולכן בקשותיו נענו מיד על-ידי הקב"ה (עין תענית כ"ד ע"ב, ויומא נ"ג ע"ב).

בענין זה ספר הרב הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, ראש ישיבת "פורת יוסף", על רב אחד (ולא אמר את שמו), שלא היה לו מעיל גשם. והנה, התחיל לרדת גשם, וחייב היה לצאת לדרך, ואמר אותו רב: "אסתני" (=תמתין, בלשון ערבית), והגשם הפסיק. וכשהגיע לביתו אמר: "אנוזיל" (=תרד), והגשם התחיל לרדת...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשנו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו
עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ "ציון במר תבכה. וירושלים תתן קולה" **כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 16:41**

עַרְשׂוֹת ז' חֶשׂוֹן תַּשַּׁע"ד (11.10.2013) ('נחם ה' את אבלי ציון') **יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 17:48** ר"ת 18:24

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ... וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדְּלָה שְׁמֶךָ וְהָיָה בְּרָכָה"

על הפתוב בפרשתנו, "וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדְּלָה שְׁמֶךָ", פרש רש"י: "וְאַגְדְּלָה שְׁמֶךָ" – הריני מוסיף אות על שםך. שעד עכשיו (היה) שםך אברם, מכאן ואילך אברהם... דבר אחר... וְאַגְדְּלָה שְׁמֶךָ" – זהו שאומרים 'אלקי יעקב'. (הכונה היא על מה שאנו אומרים בתפילת העמידה "אלקי יעקב", ולא אומרים "אלקי ישראל"). בספר "מצודת דוד" מובא בשם המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זיע"א, פירוש נפלא בדרך הרמז, המקשר את שני הפרושים הללו שהבאנו על "וְאַגְדְּלָה שְׁמֶךָ". (פרוש אחד שהקב"ה הוסיף את האות ה' לאברהם, ועל-ידי כף הגדיל את שמו, ופרוש שני זה שאנו אומרים בתפילת העמידה "אלקי יעקב").

ומבאר ענין זה רבי שמשון מאוסטרופאלי ואומר, שהנה, בשמות האבות הקדושים "אברהם יצחק ויעקב" יש יג(=13) אותיות, כנגד יג' מידות הרחמים, וכן כמנין "אחד", כדי לרמוז שהאבות פרסמו בעולם את אחדותו של הבורא. והנה, גם בשמות האמהות הקדושות "שרה רבקה רחל לאה" יש יג' אותיות. ואם כן, בשמות האבות והאמהות ביחד יש כו(=26) אותיות, כמנין שמו של הקב"ה, יהוה(=26) ברוך הוא.

יש להעיר שענין זה מובא ב"אגרת הטיול" להרה"ק רבי חיים, אחיו של הגה"ק המהר"ל מפראג זצ"ל (חלק הרמז אות א), שם הוא פותב: "אברהם יצחק יעקב הם שלש עשרה אותיות, כמנין אהבה(=13). וכן, שרה רבקה רחל לאה (גם) הם שלש עשרה אותיות, ושניהם יחדיו(=26) עולה כמנין השם המיוחד של ארבע אותיות יהוה, וזהו (שאנו מתפללים) וזכר לנו היום ברית שלש עשרה".

מקור דבריו של ה"אגרת הטיול" הוא מדברי הרמב"ן, בספרו האמונה והביטחון (פרק יג'), המבאר שם את הטעם שהוסיף הקב"ה את האות ה' לאברהם, וקרא שמו אברהם: "לפי שגלוי וידוע לפניו, שעתידות האמהות להינשא לשלשה אבות... (ומאחר) (ו)האותיות שלהן יג', ושל האבות יב' – לכן הוסיף (הקב"ה) אות אחת על שמו של אברהם. (ועל-ידי כף) נמצאו בין כלם כו' אותיות, כנגד גמטריה של שם ארבע אותיות(="יהוה")."

מדברי חז"ל הקדושים אנו למדים, שאילו לא הוסיף הקב"ה את האות ה' לאברהם, אזי היתה חסרה אות אחת למספר כו', הרומז לשמו של הקב"ה (יהוה). על-כן, כדי להשלים את האות החסרה, תיבים היינו לומר בתפילה 'ישראל', מלה שבה יש חמש אותיות, במקום 'יעקב' (מלה שבה ארבע אותיות). וכך שוב היה מספר האבות והאמהות כו(=26) אותיות, כמנין שם "יהוה" ברוך הוא.

אולם, מפיון שהקב"ה הוסיף את האות ה' לאברהם, וקרא שמו אברהם, הנה בהכרח צריך להזכיר את השלישי באבות בשם "יעקב", שיש בו כאמור ארבע אותיות, כדי שמספר האבות והאמהות יעלה למספר כו(=26), כמנין שם "יהוה" ברוך הוא.

ומעתה יש לומר, ששני הפרושים של רש"י על "וְאַגְדְּלָה שְׁמֶךָ" – פרוש ראשון, שהקב"ה הגדיל את שמו מ'אברם' ל'אברהם' בתוספת האות ה', והפרוש השני, "זהו שאומרים 'אלקי יעקב'" – עולים בקנה אחד. שכן, מאחר והקב"ה הגדיל והוסיף לאברהם את האות ה', הנה מטעם זה אנו אומרים "אלקי אברהם". ומאותה הסבה אנו אומרים "אלקי יעקב", ולא אומרים "אלקי ישראל" – כדי שאותיות האבות והאמהות יעלו למספר כו(=26), כמנין שם יהוה.

על-פי זה מפרש רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל את דברי הנביא בהפטרת השבוע (ישעיה מ, כז): "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתָּרָה דְרָפִי מִיְהוָה". כלומר, הפתוב שואל: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל" – מדוע אנו אומרים בתפילת העמידה "אלקי יעקב"? הלא "תדבר ישראל" – ראוי לומר "אלקי ישראל"! ומתוך הפתוב ואומר, כי "נִסְתָּרָה דְרָפִי מִיְהוָה". דהינו, אם היינו אומרים "אלקי ישראל", במקום "אלקי יעקב"

– כי אז "נסתרה דרפי מיהוה", היה נסתר/נעלם שם "יהוה", ואותיות האבות והאמהות לא היו עולות למספר "יהוה", ברוך הוא.

בספר "ראשי בשמים" מוסיף על-כך רמז נפלא בכתוב בתהילים (קכד, א'): "לוּלִי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל". כלומר, לולי שם יהוה, שהיה לנו, שמספרו כו', כי אז "יאמר נא ישראל" – היה אפשר לומר 'אלקי ישראל', כיון שמספר האותיות לא היה צריך להיות מכוון למספר כו' (=26), שהוא כמנין שם "יהוה" ברוך הוא. "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

בפרשתנו, פרשת "לך לך", אנו למדים על אחד מעשרת הניסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו ע"ה. חכמי ישראל אומרים, שעיקר התכלית והמטרה בניסיון זה של "לך לך מארצך" היה, רצון הקב"ה שיתנתק אברהם אבינו ניתוק גופני ורוחני מהעבר שלו – מארצו, ממולדתו ומבית אביו – ויקשור את גורלו ויחלקו עם הקב"ה, ללכת "אל הארץ אשר אראך", כדי להתחיל התחלה חדשה במקום שהבורא, יתברך, קבע לו.

לאור כל זאת, מתעוררת בנו פליאה על הכתוב בהמשך – "ויקח אברם... ואת לוט בן אחיו" – מדוע לקח אברהם את לוט בן אחיו? שכפי הנראה כבר אז לא היה לוט צדיק גדול (כפי שנתגלה לאחר מכן), שכן בהשראתו ובהספמתו של לוט קרה "ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט". וכן אנו רואים גם את **שיפלותו** של לוט, כאשר בחר לו את מגוריו דוקא אצל אנשי **סדום**, כמו שכתוב: "ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן ויסע לוט מקדם", ורש"י פרש: "שהסיע עצמו מקדמונו של עולם (מהקב"ה). אם כן, מדוע בחר אברהם אבינו לקחת את לוט ולהתחבר עם אדם כזה?

ועוד גוברת הפליאה, איך אברהם אבינו מוסר את נפשו, בכך שיצא למלחמה כנגד ארבעה מלכים חזקים מאד רק עם שלש מאות ושמונה עשר עבדים, כדי להציל את לוט, השבוי בידם. וכן אנו רואים בנוסף שגם משמים שולחים מלאכים להציל את לוט מסדום, לפני הפיכתה. ושוב נשאלת השאלה: מה חשוב כל-כך בלוט?

אלא, אומר הזוהר הקדוש: "מה חמא אברהם לדבוק עימה לוט?" (מה ראה אברהם לדבוק עם לוט?), ומתריך שאברהם אבינו ראה ברוח הקדש שעתיד לצאת מלוט **דוד**, מלך ישראל – לכן לקח עמו את לוט, ומסר את נפשו כדי לשמור על ה**ניצוץ הקדוש** של מלכות ישראל. (מלוט יצאו שני עמים: עמון ומואב. ומרות, שהיתה מואביה, ומבעז יצא עובד, שהוא אבי ישי, אבי **דוד** מלך ישראל, המלך המשיח). וכן אומרים חז"ל, על הפסוק: "וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים", רבי טוביה בר יצחק אמר: שני אהלים – רות המואביה ונעמה העמונית.

וכן אומר רבי טוביה בר רבי יצחק (בראשית רבה נ', י) על הפסוק בו מצויים המלאכים את לוט: "קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות". "בנותיך הנמצאות", אלו שתי מציאות – רות המואביה ונעמה העמונית. וממשיך רבי טוביה בר רבי יצחק ודורש על הפסוק מתהילים (תהילים פט, כא) "מצאתי **דוד** עבדי". היכן מצאתי? בסדם. (רמז נוסף שלוש זכה להינצל בזכות דוד יש בכתוב: "ויאצו המלאכים בלוט... ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו ובין **אשתו** ובין **שתי בנותיו** (סופי תיבות **דוד**)... ויצאהו... מחוץ לעיר").

זהו הדבר שמלמדת אותנו התורה: אל תתפלאו מדוע טרח אברהם כל-כך לקחת עמו את לוט ולהצילו – כל זאת היה כדי להציל את הניצוץ הקדוש של שולשלת בית מלכות **דוד**, שהיה טמון בלוט. "משיב הרוח ומוריד הגשם"

הגמרא מספרת על רבי חנינא בן דוסא, שהיה הולך בדרך וירד גשם. אמר רבי חנינא: ריבוננו של עולם, כל העולם כלו בנחת וחנינא בצער? מיד פסק הגשם. כשהגיע לביתו, אמר: ריבוננו של עולם, כל העולם כלו בצער וחנינא בנחת? וירד גשם. אמר ר' יוסף: מה הועילה תפילתו של הכהן הגדול לגבי רבי חנינא?

אלא, כמוכן שמעלתו של רבי חנינא היתה גבוהה מאד, ולכן בקשותיו נענו מיד על-ידי הקב"ה (עין תענית כ"ד ע"ב, ויומא נ"ג ע"ב). בענין זה ספר הרב הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, ראש ישיבת "פורת יוסף", על רב אחד (ולא אמר את שמו), שלא היה לו מעיל גשם. והנה, התחיל לרדת גשם, וחיב היה לצאת לדרך, ואמר אותו רב: "אסתני" (=תמתין, בלשון ערבית), והגשם הפסיק. וכשהגיע לביתו אמר: "אנוזיל" (=תרד), והגשם התחיל לרדת...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעָה: לָךְ לָךְ "ציון במר תבכה. וירושלים תתן קולה" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:41**

ערש"ק ז' חשוון תשע"ד (11.10.2013) ("נחם ה' את אבלי ציון") **יציאת השבת: 17:48** ר"ת 18:24

הפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר ה**כוכבים** אם תוכל לספור אתם, ויאמר לו פה יהיה זרעך."

כתב הרמ"א (אה"ע סימן סא): "יש אומרים לעשות החופה תחת השמים, לסימן טוב, שיהא זרעם כ**כוכבי השמים**". וכן כתב ה"חתם סופר" (שו"ת סימן צ"ח): "דעו, כי כל המנהגים הללו שבאשכנז נוסדו על-פי רבותינו בעלי התוספות, רש"י ותלמידיו תושבי הארץ ההיא. והמה ראו כי טוב מאד לעשות סימן טוב לברכתם של זרע אברהם 'כה יהיה זרעך', ושם כתיב 'ויוצא אתו החוצה' – שעשה הקב"ה פועל דמיוני לנבואה זו, והוציאו החוצה במקום ה**כוכבים** שתחיל בנקל הברכה 'כה יהיה זרעך'. מפל שכן היא, שיש לנו לעשות פועל דמיוני להמשיך הברכה בשעה הראויה לכך, ולעמוד בשעת החופה תחת כיפת הרקיע במקום הראוי לראית ה**כוכבים**".

כדי להבין זאת ביתר שאת, נביא גם את דברי ה"תכלת מרדכי", להרה"ק מברזאן זצ"ל (בלק אות א, בשם בעל ה"עיקרים"), השואל, מדוע בששת ימי הבריאה, בבריאת הצומח והחי כתוב "למינו" או "למינהו" ("עץ פרי עשה פרי למינו", "ואת כל רמש האדמה למינהו"), ואילו בבריאת האדם לא מצינו כלל ביטוי זה של "למינו" או "למינהו"?

ובאר ה"תכלת מרדכי" בדברי קודשו, ואמר: כְּאִשֶּׁר נִתְּבוֹנָן בְּכַנֵּי הָאָדָם/בְּמִין הָאָנוּשִׁי, נִרְאֶה שִׁישׁ לָאָדָם אֲפֻשְׁרוֹת לְהַגִּיעַ לְשָׁנֵי סוּגֵי שְׁלִימוֹת: 1. שְׁלִימוֹת כְּלָלִית, מִצַּד הַיּוֹתֵם שִׂיכִים לְמִין הָאָדָם, שֶׁהוּא הַמוֹבְחָר מִכָּל הַיְצוּרִים. 2. שְׁלִימוֹת אִישִׁית, מִצַּד הַיּוֹתוֹ שֶׁלֵם בְּכָל מִינֵי מַעֲלוֹת וּמִידוֹת טוֹבוֹת.

ויש לומר, שכאשר אין לאדם שלימות אישית במידותיו הבהמיות, עליו אומר הכתוב (קהלת ג', יט): "ומותר האדם מן הבהמה אין" – שהרי, שלימות כללית יש גם אצל כל בעלי החיים – האריה, השור והכפוש, הציפור וכל בעל-חיים אחר – כלם שיכים למין מסוים. ורק אצל האדם יש שלימות אישית, ויכול הוא לבחור בטוב, ולהתעלות בסלם המעלות והמידות.

לפי זה מבואר היטב, מדוע בבריאת הצומח ובעלי החיים הזכיר הקב"ה את הביטוי "למינו" או "למינהו". שכן, רק אצל הצומח והחי אין מציאות של שלימות אישית (=תיקון המידות) – אלא רק שלימות כללית, מצד היותם שיכים למין זה או אחר. מה שאין פן בבריאת האדם – שם לא הזכיר הקב"ה את המונח "למינו", כדי ללמדנו דעת, שתכלית האדם היא שתהיה לו שלימות אישית, בנוסף לשלימות הכללית, מצד היותו שיך למין האנושי. נמצאנו למדים מכל זה, שאצל כל אחד מישוראל יש שני סוגי שלימות: שלימות כללית, מצד היותו שיך לכלל ישראל, שהם המובחר שבמין האנושי. וכן, שלימות אישית, מצד עבודתו הפרטית של איש ישראל, לפי כוחו ומהותו, בהיותו עוסק בתורה ובעבודת ה' באפן נעלה ונשגב, כדי לתקן את מידותיו, שזוהי תכלית בריאת האדם.

בדרך זו מבאר ה"שמח משה" את מה שהבטיח הקב"ה לאברהם בפרשת העקידה (בראשית כב, יא): "כי ברוך אברכה ותרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים". ושנינו על-כך בגמרא (מגילה טו): "אמה זו משולה לעפר, ומשולה לכוכבים. כשהן יורדין – יורדין עד עפר, וכשהן עולין – עולין עד לכוכבים".

וצריכים אנו להבין ענין זה: וכי מדוע נמשלו ישראל גם לעפר וגם לכוכבים?

אך לפי האמור, ביאור הענין הוא כך: **לכוכבים** המאירים בשמים יש שלימות אישית, כי לכל אחד מהם יש לו אור עצמי וחשיבות אישית. אך לעומת זאת, לעפר הארץ ולחול הים אין שום חשיבות אישית – שהרי, כל גרגיר של חול, מצד עצמו אינו נחשב כלל. אלא, עיקר חשיבות החול הוא רק כאשר מצטרפים כל הגרגירים זה לזה ביחד – וזו שלימות כללית. וזהו ביאור הגמרא: "אמה זו משולה לעפר, ומשולה לכוכבים. כשהן יורדין – יורדין עד עפר" – כאשר ישראל יורדים, חלילה, במדרגתם הרוחנית, הנה נעלמת להם החשיבות האישית, והם בבחינת עפר הארץ, שיש לו רק חשיבות כללית. אבל, כאשר ישראל "עולין – עולין עד לכוכבים", כאשר

ישראל עולים במדרגות הרוחניות, כי אז הם משולים ל**כוכבים**, שיש להם גם שלימות אישית.

על רעיון נפלא זה רמז הקב"ה לאברהם אבינו (בראשית טו, ה): "ויצא אתו החוזה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם, ויאמר לו כה יהיה זרעך". והפונה כאן היא, שאברהם אבינו הגיע בכוחות עצמו לתכלית השלימות האישית, אולם, שלימות כללית לא היתה לו, שהרי ישראל עדין לא יצאו ממנו. לכן הוציא הקב"ה את אברהם החוזה, ואמר לו: "הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם". ורמז לו, שהוא בבחינת הכוכבים, שיש להם שלימות אישית, וגם הוסיף לו הקב"ה ברכה, ואמר לו: "כה יהיה זרעך". דהינו, למרות שזרעך יהיו קשורים לכלל ישראל, ועל-ידי כך תהיה להם שלימות כללית – הנה, הם יהיו גם בבחינת הכוכבים, שיש להם שלימות אישית.

והנה, כאשר נתבונן, נראה כי ענין זה, שכל אחד מישראל צריך שלימות אישית, היא ירושה לנו מהאבות הקדושים, כמו שהביא הבעש"ט הקדוש זיע"א ("בעל שם טוב", פרשת "ויצא"), שם הוא מפרש, מדוע מזכירים אנו בתפילת שמונה עשרה: "אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי יעקב", למרות שהיה מספיק לומר: "אלקי אברהם, יצחק ויעקב". ומבאר ענין זה הבעש"ט ואומר, שהקב"ה רצה ללמדנו דעת, שהן אמת שכל אחד מישראל צריך ללכת בדרך אבותיו ורבותיו הקדושים. אבל, בנוסף על-כך, צריך כל אחד ואחד לעבוד את ה' לפי דרכו ובחינתו המיוחדים לו. כי לכל אחד מישראל ישנה עבודה מיוחדת השייכת רק לשרש נשמתו, ובגללה ירד לעולם, ורק הוא יכול לעשות עבודה זו, ולא שום אדם אחר בעולם.

וכך מצינו אצל האבות הקדושים, שקימו את כל התורה כלה, טרם שנתנה. אבל, יחד עם זה, היה לכל אחד מהם דרך מיוחדת בעבודת ה', לפי השגתו ובחינתו.

וכפי שידוע מהזוהר הקדוש, שאברהם עבד את ה' במידת החסד, יצחק אבינו עבד את ה' במידת הדין, ואילו יעקב עבד את ה' במידת התפארת. ולכן כתוב "אלקי" אצל כל אחד ואחד מהאבות – כדי לומר לנו, שכל אחד מהאבות הקדושים, בנוסף לקבלה מאביו, השיג ועבד את ה' גם מצד חקירת עצמו.

ומעתה יאיר לנו להבין את מנהג ישראל שהביא הרמ"א – "יש אומרים לעשות החופה תחת השמים, לסימן טוב, שיהא זרעם ככוכבי השמים". שכן, ידוע שתכלית הנישואין בין איש לאשה היא לקיים את מצות פרו ורבו, ולהביא זרע בנים ובנות לעולם הזה. אולם, לפי האמור, צריך שיתרבו בעולם עוד עובדי ה' בכמות, לשם קיום המין של כל ישראל, שזהו בבחינת עפר הארץ שיש לו שלימות כללית. וצריך גם שיתרבו עוד עובדי ה' באיכות. דהינו, כל אחד מהן תהיה שלימות אישית, אשר זה בבחינת כוכבי השמים, שיש להם שלימות אישית. על-כן, סימן טוב הוא שהחופה של החתן והכלה תהיה תחת כפת השמים. שכן, כאשר הם עומדים על הארץ, הנה זהו סימן טוב, שיהא זרעם כעפר הארץ שיש לו חשיבות כללית. וכאשר הם עומדים גם תחת כפת השמים, וכוכבי השמים מעל ראשם, הנה, זהו סימן טוב שיהיה זרעם ככוכבי השמים, ולכל אחד יהיה שלימות אישית.

"הבט נא השמימה וספר הכוכבים... כה יהיה זרעך" (טו' ה') (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

אמר על-כך האדמו"ר רבי חיים מצאנז: הכוכבים נראים מלמטה קטנים וזעירים מאד, אבל במקומם - בשמים העליונים - הם גדולים ופבירים. וזו הפונה במה שאומר כאן ה' לאברהם: "כה יהיה זרעך" - כך יהא גורלם ומעמדם של ישראל: קטנים ודלים הם למטה, על-פני הארץ, אבל למעלה בשמים הם חשובים ונכבדים ביותר. "ונמלתם את בשר ערלתכם, והיה לאות ברית ביני וביניכם" (יז' יא')

אומרים חכמי ישראל: כשאדם מקים מצוה כלשהי, מתלווה לכך לפעמים נגיעה אישית של השגה, הנאה חמרית או רכישת כבוד, הפוגמת בערך המצוה. יוצאת מכלל זה היא מצות מילה, שמקומם ביום השמיני להולדת התינוק. מצוה זו טהורה מכל סיג(=פסולת) ופגם, ואינה קשורה בחשבונות של רווחים חמריים כלשהם. משום כך מעלים אותה חז"ל למדרגה גבוהה ביותר, ואומרים: "גדולה מילה, ששקולה כנגד כל המצוות שבתורה" (נדרים לב', עא'). עוד אמרו חז"ל: כל דבר שנתנו ישראל נפשם עליו, כגון שבת ומילה ותלמוד תורה - הרי אלו מפראג, מהר אליו ואמר לו: ידוע לי שהיהודים מזכירים בתפילת "שמונה עשרה" את שלשת האבות: אברהם, יצחק ויעקב. ותמה אני שאינכם מזכירים שם גם את שמו של משה, נותן התורה לישראל, בתפילה חשובה זו, הנאמרת על-ידיכם שלש פעמים ביום. המהר"ל, שהפיר זה מכבר את אורחו של הכופר, וידע שכל מעיניו נתונים בשאיפה חולנית לקעקע את היסודות המוצקים של ההלכה היהודית. משום כך השיב לו בגימיה עוקצנית: בצדק אין אנו מזכירים את שמו של משה רבנו בתפילת "שמונה עשרה", שכן נמצא אצלו פגם משפחתי - שכן חותנו היה כומר...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!